

Recenzia diplomového projektu Patrika M. Berinštera: 7 situácií

Vedúci práce: Prof. Ing. arch. Miroslav Cikán, Ústav navrhování I., Fa ČVUT v Prahe, 2023-2024

Zadaním práce je: 1/ návrh novej budovy školy architektúry na parcele stávajúcej Fakulty architektúry v Dejviciach, 2/ výskum, ktorý umožní formulovať program, spôsoby a postupy nového návrhu.

Hodnotenie a otázky: V oboch bodoch je zadanie splnené a prekročené výstupmi zviazanými do 3 kníh (bielej, sivej a čiernej). Ak existuje model, potom nie je predmetom tejto recenzie.

Čierna kniha návrhov: Obsahuje 6 projektov, ktoré možno chápať aj ako permutácie a variácie fakulty architektúry od Aleny Šrámkovej a iných medzinárodných škôl. Sú voľne navrhnuté na základe rozhovorov so 6 pedagógmi, ktorí diplomanta počas štúdia učili a na základe autorových rozhodnutí.

Siedmy návrh fakulty architektúry je sumou, syntézou šiestich predchádzajúcich. Je najkomplexnejší, ale diplomový projekt má hodnotu práve ako séria. Séria vo svojich krokoch pripomína 7 Hejdkových projektov víl zo série *Texas Houses* (1954-1963). Kým Hejdk chcel od-palladianizovať renesančnú vilu a navrhol aj poctu záhradnému pavilónu, Pietovi Mondrianovi a Miesovi van der Rohe vyrovnávajú sa s modernou, táto diplomovka pôsobí akoby otvorila Šrámkovej aj Hejdkov projekt novej pocte, tentoraz pedagógom Fa ČVUT a VŠVU, ale v skutočnosti je to polemika s nimi aj polemika diplomanta so sebou samým. A napokon zrejme aj polemika s modernou a súčasnosťou.

Rozhovory s pedagógmi sú iba veľmi voľné impulzy návrhov. Inak by to mohlo byť iba vtedy, ak by boli spresňované, či detailne debatovali o tom, čo si respondenti myslia nielen o architektúre a priestore všeobecne, ale konkrétne aj o fakultách architektúry a učení. Dali by sa tu teraz rozpisovať zhody a diferencie siedmich návrhov, aj to, či viac permutujú a variujú bunkový priestor, *plan libre*, *raumplan* alebo ich hybridy. **Pozoruhodné je aj zvolené axonometrické zobrazovanie budov z pohľadu analogické ako s ním pracovali aj avantgardy, čo navodzuje otázku: Nemali by zobrazovať aj nejaký modifikovaný, iný, či nový druh/typ priestoru a nové programy učenia architektúry?**

Sivá kniha dejín súťaží a analýz: Obsahuje základné dáta k súťažiam na Dejvický kampus ČVUT a analýzy jeho súčasného stavu. Z nich sa mi javí najprínosnejšia analýza dominant a vágneho či neartikulovaného priestoru. Ako na tieto analýzy reaguje séria návrhov?

V analýzach mi nie je jasné, prečo sú archetypmi kampusov: a/kláštor, b/promenáda a c/pole? Pretože z citovanej definície kampusu by vyplývalo, že by tam patril aj *cardo-decumanový* rozvrh rímskeho tábora a medzi morfológickými typmi školských stavieb by okrem monoblokov a palácových dispozícií (krídla) boli aj pavilónové dispozície (uvedený Dedečkov kampus v Nitre) a nehierarchické pole (napr. Freie Univeristät Berlin, 1967, Candilis, Josic, Woods), atď. oproti hierarchickému poľu Miesovej *IIT Colledge of Architecture* v Chicagu. **Teda vybraná „triáda archetypov“ aj morfológické typy by chceli komentár či vysvetlenie...**

Biela kniha otázok architektúry, kampusov a učenia: Obsahuje základné otázky aj východiská a predpoklady práce. Teda to, čo mi na súčasných školách architektúry aj v diplomových prácach najviac chýba. Je to začiatok samostatného výskumu. Ak by bola

biela kniha premyslenejšia a rozpracovanejšia, mohla by byť autonómnou teoretickou diplomovou prácou. Ale je to 1/3 diplomového projektu, preto môže byť s ohľadom na čas najmä prípravou na samostatný výskum, možno doktorandský...

Rozhovory sa líšia rozsahom, ne/zodpovedanými otázkami aj povahou odpovedí a v zásade sa nedajú porovnávať. Aj ich analýza je teda veľmi voľná. **Slovník problémov a pojmov, najmä „sémantické pole“ by bolo treba znova premyslieť a zostaviť reflektujúc odlišné koncepcie jednotlivých autorov (analogicky ako pri rozhovoroch). Rozumiem úsiliu o zovšeobecnenie a systematizáciu, no najskôr je treba diferencovať povahu jednotlivých koncepcií. Napríklad aj citát z Vitruvia, kde sa v anglickom vydaní zo 60. rokov prekladajú tvary latinského *significare* aj ako *significance* či *signified / označovanie*. No Vitruvius ho vysvetľoval cez *demonstrae* keď písal, že architektúra sú domy a ich „demonštrovanie“, preto sa v českom preklade uvádza *predvedení*. Bolo by treba navrhnúť nový, mohovýznamovejší preklad: vrátane *vyznačenia, označenia, atď.***

Výhrady mám iba ku kapitole „Pred 7-imi situáciami...“, kde sa nie celkom korektne narába so študovaným textom. Diplomant uvádza, že jeho text je „iteráciou“ študovaného textu. Lenže ani iterácia by nemala obsahovať necitované doslovné znenia. Rozumiem, že sa diplomant chcel vyhnúť rozsiahlym citáciami, ale v tom prípade mal dať kompletný študovaný text do samostatnej prílohy na konci knihy a odkazovať naň vo svojom texte alebo mohol inak rozlíšiť vlastný text, parafrázy a citácie.

Záver: Diplomová práca Patrika Berinštera je pozoruhodnou triádou a/ teoretických predpokladov, b/ historicko-analytických podkladov a c/ série projektov. Je prvým priblížením k takémuto komplexnému spôsobu uzatvárania štúdia. Každá časť by potrebovala viac času, no ako komplexný celok tento diplomový projekt reflektuje niektoré myšlienkové východiská aj rozhodnutia pri tvorbe série návrhov. Diplomant preštudoval netriviálnu literatúru z oblasti filozofie, teórie aj navrhovania, formuloval vlastné predpoklady, štruktúru aj výsledky úlohy a navrhovania. V tomto zmysle sa jedná o komplexný autorský výkon skriptora, tvorca analýz aj série projektov. Ich organizujúcou metódou či postupom je koláž a montáž myšlienková, textová aj projektová. Povahe práce by zodpovedalo, ak by mala 7 oponentúr od respondentov rozhovorov – veľmi by ma zaujímali. Pokiaľ ide o túto recenziu, zhrnula som iba najvšeobecnejšie vlastnosti práce, pretože detaily by predpokladali XY strán pripomienok od gramatických až po otázky výkladu jej častí. Napriek detailom považujem túto diplomovú prácu za priekopnícku v tom, ako v momente ukončovania štúdia tvrdohlavo odmieta ignorovať základnú otázku: **Čo je architektúra**, škály možných odpovedí na ňu aj autorove mnohoraké, často aj fragmentárne a protirečivé skúsenosti nadobudnuté počas celého štúdia.

Sú študenti absolvujúci prácou, ktorou chcú preukazovať najmä už nadobudnuté znalosti a zručnosti. A potom sú takí, ktorí ich preukázali na absolvovaných ateliéroch aj predmetoch a diplomová práca je pre nich okrem získaných znalostí a zručností aj začiatkom samostatného kritického uvažovania a navrhovania, vrátane kritickej reflexie vlastných východísk. Patrik Berinšter je niekde v úvode tejto vlastnej cesty. **Jednoznačne odporúčam komisii jeho 3 knihy na obhajobu a udelenie absolútoria. Navrhujem hodnotenie veľmi dobre (B).**

